

GRENZEN AAN HET MES

Een plastisch chirurg kan een mens letterlijk van top tot teen veranderen. Tenminste, in theorie. In de praktijk eindigen mensen met te intensieve verbouwingsplannen vaker bij de psycholoog dan op de snijtafel. Waar ligt de grens?

Tekst: Tim van Ham / Foto's: Instagram/ lukyanova.me

Valeria Lukyanova is een jongedame met een opmerkelijke hobby. Ze knutselt graag. Niet met papier-maché of boetseerlei, maar met haar eigen lichaam. Het resultaat is letterlijk ongelofelijk. Lukyanova is na een onbekend aantal operaties van een tamelijk onopvallende blondine veranderd in een blonde pop met de taille van een kind van zeven en een borstpartij waar Kate Upton van voorover zou vallen. De bijnaam van dit chirurgisch schepsel: Human Barbie. Een pop van vlees en bloed, 1,70 meter hoog, 42 kilo 'zwaar'.

Als iets de fysieke maakbaarheid van de mens tegenwoordig duidelijk maakt, dan zijn het excessen als deze.

Maar waar liggen de grenzen van plastische chirurgie? Technisch gezien zijn die er nauwelijks, zo zien we bij Human Barbie. Praktisch alles is tegenwoordig mogelijk: van het verlengen van je benen, via het verwijderen van ribben tot het – echt waar – veranderen van de kleur van je ogen.

Psycholoog
 “Maar er is in Nederland geen serieuze plastisch chirurg te vinden die je in een barbie zal veranderen”, zegt Dietmar Ulrich, hoofd van de afdeling Plastische en reconstructieve chirurgie van het Radboudumc. “Er zullen altijd ergens ter wereld artsen zijn die je voor een flinke som geld zover kunt krijgen. Maar het wereldje van goede plastische chirurgie is klein – ik ken niemand die dit zou doen. Het

GELUK MAAK JE

wel niet*

"We moeten ons eerst afvragen: wat verstaan we onder geluk? Daarnaast moet iedereen voor zichzelf bepalen waar hij of zij gelukkig van wordt, en of hij of zij dat wil nastreven. Als filosoof stel ik daarom veel liever de vraag: waarom zouden wij geluk nastreven? Als iedereen zijn eigen geluk tot het maximum zou nastreven, zal dat in veel gevallen negatieve implicaties voor anderen hebben. Het ideaal van zo veel mogelijk geluk nastreven is een controversiële ethische kwestie. Een maandelijks citytrip? Elke dag vlees eten? Geen belasting betalen? Als deze zaken je gelukkig maken, wil dat nog niet zeggen dat je het dan ook maar moet doen. Regelmatig het vliegtuig nemen heeft bijvoorbeeld grote gevolgen voor het klimaat, en daarmee voor mensen in Bangladesh, die met overstromingen te maken hebben. Iedereen houdt ervan om minder belasting te hoeven betalen, daar wil je in die zin gelukkig van. Maar dat wil niet zeggen dat we daarom voor afschaffing van belasting moeten kiezen, om de simpele reden dat ons belastingsgeld bijvoorbeeld onderwijs en onderzoek mogelijk maken. Ons handelen is vaak niet gericht op het nastreven van persoonlijk geluk. Het gevaarlijke **werk dat** militairen doen, maakt hen **persoonlijk** niet per se gelukkig. Misschien zijn ze trots op wat ze doen, maar ze dienen in de eerste plaats het maatschappelijk belang. Waarom doen we de dingen die ons niet gelukkig maken? Omdat het het juiste is om te doen, bijvoorbeeld. Geluk is in die zin *overrated*."

Fleur Jongepier is promovendus in de filosofie en schrijft voor de filosofieblog Bij Nader Inzien.

* aankruisen wat van toepassing is

'Een echte plastisch chirurg zal zich hier niet aan wagen'

is juridisch niet strafbaar, maar dit gaat tegen alle morele en ethische regels binnen de plastische chirurgie in. Het beroep van plastisch chirurg is beschermd; de opleiding duurt zes jaar. Een echte plastisch chirurg zal zich hier niet aan wagen."

Ulrich houdt zich in het Radboudumc vooral bezig met reconstructieve en plastische chirurgie die niet voortkomt uit een overtrokken schoonheidsideaal. "Ik krijg eigenlijk nooit mensen die de neus van Brad Pitt willen. Verreweg de meeste patiënten willen een aangeboren afwijking aan bijvoorbeeld hun oren, borsten of oogleden herstellen. Dat soort dingen moet je volledig los zien van iemand die er volstrekt anders uit wil zien omdat hij of zij ontevreden is met alles."

Maar waar trek je de grens? Ook Ulrich – die één dag in de week in een privékliniek in Velp werkt – krijgt wel eens iemand op de stoep die er volgens het gangbare schoonheidsideaal 'normaal' uitziet. "Als iemand een neuscorrectie wil terwijl ik denk dat zijn of haar neus er niet afwijkend uitziet, dan stel ik die persoon twee vragen: heb je problemen om met mensen in contact te komen? En zo ja: denk je dat dat te maken heeft met jouw neus? Als het antwoord twee keer 'ja' is, is dat voor mij een reden om verder door te vragen. In sommige gevallen verwijs ik iemand naar een psycholoog door, want dat kan wijzen op *body dysmorphic disorder*."

Niet te helpen

Body dysmorphic disorder (BDD) is een erkende psychische aandoening, die zich volgens sommige studies bij 1 tot 2 procent van de mensen in meer of mindere mate voordoet. Dit percentage ligt bij mensen die een plastisch chirurg bezoeken stukken hoger. Mensen met BDD zijn geobsedeerd door een kleine of zelfs afwezige afwijking van hun lichaam. Ze onderhouden hier zo veel hinder van dat ze niet

meer normaal kunnen functioneren. zien in plastische chirurgie hun laatste redmiddel.

"Maar voor deze mensen is een operatie geen oplossing", aldus Ulrich. "Als ik zou helpen met hun neus, staan ze een maand later opnieuw op de stoep. Wees voorzichtig met de neus. Deze mensen hebben geen cosmetisch, maar een psychisch probleem."

Toch is er een grijs gebied. Hoe bepaal je wanneer de uiterlijke klachten van een patiënt gegrond zijn, en wanneer ze voortkomen uit het BDD? "Dat verschilt per geval," zegt Ulrich. "Maar in de praktijk levert dat zelden moeilijkheden op. In verreweg de meeste gevallen gaat het om vragen van bijvoorbeeld een vrouw die haar borsten van drie bevallingen geleidelijk terug wil, of iemand die een facelift wilt om er wat jonger uit te zien. Dat is geen enkel probleem."

Het resultaat van zulke ingrepen moet overigens niet overschat worden. Canadese en Amerikaanse onderzoekers deden onderzoek naar hoe mensen iemands gezicht voor en na een cosmetische ingreep beoordelen. De proefpersonen vonden de gezichten van de patiënten na een ingreep niet significant knapper dan voor de operatie. Een cosmetische ingreep hielp de patiënten er wel wat jonger uit te zien. Gemiddeld zag men er na een ingreep drie jaar jonger uit – aldus het onderzoek. Of dat ook geldt voor onze Human Barbie is niet onderzocht. De jongedame is overigens dertig jaar oud. En zonder dat er ook maar één rimpeltje zichtbaar is! *